

**ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Мельник Каріна Василівна

УДК 343.9:343.541(043.3)

**КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЗАПОБІГАННЯ
ЗГВАЛТУВАННЯМ**

АВТОРЕФЕРАТ

роботи на здобуття освітнього ступеня «Магістр»

спеціальність 081 «Право»

освітня програма «Право»

Науковий керівник: д.ю.н., професор (б.в.з.)

Блага А.Б.

Рецензент: к.ю.н., доцент

Лісна І. В.

Миколаїв – 2020

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми обумовлена необхідністю покращення запобігання злочинам проти статевої недоторканності і статевої свободи особистості з урахуванням їх суспільної небезпеки, латентності і тяжкості наслідків. Питання розробки кримінологічної характеристики та запобігання злочинам проти статевої недоторканності і статевої свободи особи є вельми важливим у зв'язку із необхідністю захисту жінок і дітей від усіх форм насильства, зокрема й сексуального. У грудні 2017 року Верховна Рада України прийняла Закон №2227-VIII «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами», яким, зокрема було оновлене визначення зґвалтування (ст. 152 Кримінального кодексу України, далі - КК). Ці зміни набрали чинності 11 січня 2019 року, тому виникла потреба у оновленні кримінологічної характеристики цього виду злочинів.

Судова практика та попередні дослідження свідчать, що злочини проти статевої свободи вчиняються особами, які мають схожі соціально-демографічні, морально-психологічні та кримінально-правові якості. Науковці визначають, що підґрунтям зґвалтувань досить часто є сімейне неблагополуччя, зловживання алкоголем та відсутність постійного місця роботи. Проте у кримінологічних дослідженнях відсутнє однакове розуміння чинників, які впливають на вчинення зґвалтувань через їх різноманітність.

Кримінологічне дослідження зґвалтувань потрібне для вивчення та визначення причин і умов цього злочину з метою визначення основних напрямків запобігання в майбутньому їх проявів. Важливим елементом запобіжної діяльності є не тільки притягнення до відповідальності та покарання злочинців, але й надання допомоги постраждалим особам, оскільки вони зазнають серйозні психологічні травми, що впливають на їх майбутнє. Зазначимо, що в Україні вже створені та працюють спеціалізовані центри, де

постраждалі можуть отримати психологічну допомогу.

Ступінь дослідження теми. Кримінологічна характеристика та запобігання зґвалтуванням ставала предметом дослідження таких відомих науковців та практикуючих криміналістів, як Антонян Ю. М., Валуйська М. Ю., Голіна В. В., Губанова О. В., Джужа О. М., Дудоров О. О., Закалюк А. П., Зелінський А. Ф., Лукаш А. С., Сахаров О. Б., Свядош А. М., Хавронюк М. І., Цуприк А. Б., Чуприков А. П. та інші.

Об'єктом дослідження є злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності.

Предметом дослідження виступає кримінологічна характеристика та запобігання зґвалтуванням.

Метою дослідження є створення кримінологічної характеристики та визначення основних напрямків запобігання зґвалтуванням.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити такі основні завдання:

- розкрити сучасні кількісно-якісні показники зґвалтувань;
- висвітлити основні кримінологічні риси особистості злочинця;
- окреслити узагальнений кримінологічний портрет постраждалої від зґвалтувань особи;
- з'ясувати теоретичні питання детермінації злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканності особи;
- визначити загальносоціальні, спеціально-кримінологічні та віктимологічні заходи запобігання зґвалтуванням.

Методи дослідження. Методогічну основу роботи становить матеріалістична теорія пізнання із використанням діалектичного підходу в якості провідного, за допомогою чого предмет дослідження та інші явища дійсності вивчались в русі, зміні, розвитку, взаємозв'язку і взаємообумовленості. Для досягнення поставленої мети також були використані соціологічні методи, порівняльно-правовий і догматичний методи, що дозволило дослідити нормативне і кримінологічне визначення зґвалтування. За допомогою системно-

структурного методу з'ясовано систему детермінант, визначено заходи запобігання злочинам цього виду. Вивчення статистичних даних здійснювалось за допомогою статистичних методів. Застосування історичного й історико-правового методів зробило можливим показати історичний розвиток низки важливих понять.

Емпіричну базу дипломної роботи становить статистична звітність Генеральної Прокуратури України та прокуратури Миколаївської області за формами №1 (Єдиний звіт про кримінальні правопорушення) та №2 (Єдиний звіт про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення) за період з 2015 по 2019 роки, а також вирок судів за статтею 152 КК, які розміщені у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Публікації За темою дипломної роботи підготовлено тези «Характеристика осіб, що вчиняють злочини проти статевої свободи», "Причини та умови, детермінація злочинів проти статевої свободи. Опубліковано в збірнику тез та доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний стан та перспективи розвитку економіки, фінансів, обліку та права» Полтава, 2019. частина 7. С. 18-19.

Структура магістерської роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, які містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел 91 найменування. Загальний обсяг магістерської роботи становить 101 сторінку, з них основний текст 93 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми магістерської роботи, ступінь наукової розробки проблеми дослідження; визначені основна мета і конкретні завдання роботи, її об'єкт і предмет, методологічні, теоретичні та емпіричні основи.

Розділ 1 “Кримінологічна характеристика зґвалтувань” складається з чотирьох підрозділів.

У першому підрозділі «**Кількісно-якісні показники зґвалтувань**» проаналізовані ознаки злочину, передбаченого статтею 152 КК (у редакції

Закону №2227-VIII) та вказано на відповідність цієї норми позиціям Європейського Суду з прав людини.

Дослідження кількісних та якісних показників зґвалтувань було здійснене на основі аналізу статистичних за формами 1 та 2 даних по Україні в цілому та Миколаївському регіону зокрема. Встановлено, що у 2019 році в Україні було зареєстровано 328 зґвалтувань, що становить 43,7% від загальної кількості облікованих злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи, а в усій масі зареєстрованих злочинів – 0,07%. Динаміка реєстрації цих злочинів протягом 2015 – 2019 років показує досить суттєві коливання: якщо у 2015 році було вчинено 305 зґвалтувань, то у 2016 році цей показник збільшився на 14% (349); у наступному, 2017 році, зареєстроване зниження на 26 % (259 злочинів). У 2018 році була зареєстрована найменша кількість зґвалтувань (203 злочини), і вже наступного, 2019 року, вона суттєво зросла на 61%.

Наступним проаналізованим нами показником став рівень судимості за зґвалтування. Зокрема, у 2019 році 256 особам, що вчинили зґвалтування, були видані обвинувальні акти і лише щодо 175 осіб були винесені обвинувальні вирoki. Тобто, лише 53,4% гвалтівників зазнали справедливого покарання. Тенденції виявлення зґвалтувань та притягнення винних до відповідальності у Миколаївському регіоні в цілому повторюють загальнодержавні.

Окрему увагу також було приділено латентності зґвалтувань: проаналізовані експертні оцінки щодо рівня латентності цих злочинів та підтримана думка щодо досить високого його ступеня (від 50 до 75%). Крім того розглянуті основні чинники, що породжують латентність зґвалтувань.

У другому підрозділі **«Кримінологічна характеристика особи злочинця»** розглянутий кримінологічний портрет особи злочинця. Визначено, що під особою злочинця слід розуміти сукупність істотних і стійких соціальних властивостей і ознак, соціально значущих біопсихологічних особливостей індивіда, які об'єктивно реалізуючись у конкретному вчиненому злочині, надають вчиненому діянню характеру суспільної небезпечності. Встановлено, що на формування особи гвалтівника впливають:

1). соціально – демографічні ознаки, до яких відносять: а) загальногромадську сферу, тобто соціальне походження, соціальний стан, освіта; б) сімейну сферу – сімейний стан, склад сім'ї, взаємини членів сім'ї та її поведінка; в) побутову сферу – місце проживання, житлові умови, матеріальне становище, найближче побутове оточення; г) виробничу сферу, а саме професія, спеціальність, рід занять.

2). Соціально - психологічні ознаки: а) моральна сфера, світоглядні й моральні риси людини; б) рівень розумового розвитку; в) емоційний рівень та міра емоційного збудження; г) цілеспрямованість особи, витримка чи рішучість.

Розкриваючи зміст особи злочинця встановлено, що нерідко статеві злочини вчиняються особами, які раніше притягалися до кримінальної відповідальності. Найчастіше зґвалтування вчиняються у стані алкогольного сп'яніння (зокрема, з'ясовано, що найбільше статевих злочинів у стані алкогольного сп'яніння було вчинено в 2016 році в кількості 101 злочин). Визначено, що зґвалтування найчастіше вчиняють особами у віці від 18 до 29 років (за п'ять років такими особами вчинено 690 зґвалтувань). За статевою ознакою в 96% випадків статеві злочини вчиняються чоловіками. Аналіз наявних статистичних даних дозволив зробити висновок, що хоча зґвалтування вчиняються особами з різним ступенем освіти та професійною зайнятістю, але найбільшу часту займають особи з базовою середньою та професійно-технічною освітою, які не працюють і не навчаються.

Третій підрозділ *«Кримінологічні особливості постраждалої особи»* присвячений кримінологічній характеристиці потерпілої особи від зґвалтування. Встановлено, що у 2019 році у кримінальних провадженнях було визнано потерпілими від зґвалтувань та замахів 341 особу. З них 7 загинули. Переважну більшість потерпілих становили жінки – 276 осіб (81 %). Залежно від віку потерпілі розподілились наступним чином: дорослі – 193 особи (56,5%), діти – 148 осіб, або 43,5% (з них 56 осіб, або 16,5% - неповнолітні і 92 особи, або 27% - малолітні). Такий високий відсоток дітей серед загальної маси постраждалих від зґвалтувань викликаний декількома чинниками – як

посиленням кримінальної відповідальності за зґвалтування, так і специфікою кримінального провадження стосовно цього злочину (кримінальне провадження за ч. 1 ст. 152 КК бути розпочате лише на підставі заяви потерпілого; однак вчинення злочину стосовно дітей (частини 3 і 4 статті 152 КК) вважається особливо кваліфікуючими обставинами, тож кримінальне провадження здійснюється у порядку публічного обвинувачення і розпочинається незалежно від наявності заяви від потерпілої особи/ її законного представника). Такий посилений захист дітей від злочинів сексуального характеру більше ніж виправданий через надзвичайно значну шкоду, яка завдається в результаті зґвалтування фізичному, моральному, психологічному, емоційному здоров'ю і розвитку дитини (70 % осіб, які стали жертвами зґвалтування в юному віці, у подальшому стають схильними до викривлення своєї статевої поведінки).

Окрему увагу було приділено характеру і поведінки потерпілої від зґвалтування, її зв'язку і взаємовідносинам зі злочинцем на стадіях до-, під час і після вчинення злочину. Крім того, визначені основні стратегії поведінки, які обирає особа, що потрапила у ситуацію, внаслідок якої може зазнати зґвалтування: а) потерпіла намагається відбитися від гвалтівника, кличе на допомогу та намагається втекти; б) потерпіла намагається вговорити гвалтівника не чинити наругу; в) потерпіла перебувала в стані фрустрації або була паралізована страхом, тож не чинила опору й не просила злочинця не чіпати її).

У четвертому підрозділі «*Детермінація зґвалтувань*» розглянуті основні чинники, які впливають на вчинення цих злочинів. Обґрунтовується, що на рівні суспільства в цілому зґвалтування породжуються низкою соціально-економічних, політичних, міграційних, урбанізаційних факторів. Визначено, що на індивідуальному рівні основними причинами вчинення зґвалтувань є глибокі морально-психологічні деформації, дефекти правосвідомості та інші негативні якості особи, які можуть мати як соціальну, так і біологічну природу. При цьому сам по собі статевий потяг не є основним мотивом цього злочину. Найчастіше через злочин винний бажає самоствердитись, підняти свою самооцінку,

встановити контроль над іншою особою. При цьому стан алкогольного або наркотичного сп'яніння виступає в якості умов, а не причин злочинної поведінки.

Розділ 2 “ Запобігання зґвалтуванням” складається з трьох підрозділів, які присвячені визначенню основних напрямків, форм і методів запобігання статевій злочинності. В першому підрозділі *«Загальносоціальне запобігання зґвалтуванням»* дане визначення загальносоціальному запобіганню, під яким розуміється соціальна реакція держави та суспільства на злочинність, що полягає в протидії негативним явищам і процесам, які сприяють виникненню злочинності та стимулюють законслухняну поведінку суспільства. Зазначено, що особливістю загальносоціального запобігання є те, що воно зосереджене на попередженні злочинності до її виникнення, а не на етапі коли злочинність вже досягла високого рівня. Загальносоціальне запобігання направлене на все суспільство в цілому і має свій прояв через загальносоціальну профілактику, яка спрямована на нейтралізацію злочинності та зменшення її криміногенного впливу. Засобами такого запобігання є комплекси політичних, соціально-економічних та культурно-виховних заходів.

У другому підрозділі *«Спеціально-кримінологічне запобігання зґвалтуванням»* підтримується твердження, що спеціально-кримінологічне запобігання – це система заходів, що направлені на виявлення та усунення негативних явищ і процесів, які сприяють вчиненню зґвалтувань. Під спеціально-кримінологічним запобіганням злочинності вбачається комплекс заходів, що пов'язаний із профілактикою, випередженням, обмеженням та усуненням негативних явищ, що породжують злочинну детермінацію.

Розглянуті основні форми і методи спеціально-кримінологічного запобігання зґвалтуванням, які здійснюються державними органами, громадськими організаціями, соціальними групами і громадянами, діяльність яких спрямована на усунення причин та умов, за яких вчиняються зґвалтування, та ліквідацію криміногенних факторів, що впливають на цей вид злочинності. Зроблений висновок, що раціональне застосування заходів спеціально

кримінологічного запобігання створює умови, що зменшують ймовірність виникнення криміногенних ситуацій.

У третьому підрозділі *«Віктимологічне запобігання зґвалтуванням»* визначено, що віктимологічне запобігання слід розглядати як дії, що направлені на зменшення кількості потерпілих осіб від злочину та убезпечення осіб, які мають схильність наражатися на небезпеку, тобто можуть стати потенційною жертвою злочину. Розглянуті такі напрямки віктимологічного запобігання зґвалтуванням, як:

1) виховно-профілактичний напрям, в межах якого здійснюється закріплення в масовій свідомості ідеї фізичної недоторканості особи ;

2) захисний напрям, який розробляє заходи і засоби захисту й самозахисту особи, навчає завчасному вжиттю таких заходів, актуалізує поняття самозбереження, самоконтролю, які передбачають обережність, пильність, збереження самовладання при злочинних посяганнях;

3) організаційно - управлінській напрям, який дозволяє знизити рівень зґвалтувань шляхом створення більш безпечного середовища, наприклад, через належну освітленість міст, сіл, територій, дворів чи постійне патрулювання найбільш криміногенних районів;

4) обмежувальний напрям, в межах якого здійснюються заходи з виявлення латентних потерпілих, потенційних жертв і запобігання їх ризикованій, легковажній, безтурботній та некритичній поведінці;

5) напрям нормативного врегулювання питань пов'язаних з віктимізацією шляхом вдосконалення законодавства про допомогу потерпілим від злочинів;

6) напрям подолання віктимного стану, який передбачає комплекс спеціальних заходів спрямованих на усунення провокуючих факторів вчинення злочинів (алкогольне чи наркотичне сп'яніння, малолітній вік, бездоглядність)

ВИСНОВКИ

У *висновках* роботи викладено підсумки здійсненого дослідження, обумовлено кількісні та якісні показники злочинності, визначена кримінологічна характеристика злочинця і потерпілої особи, охарактеризовані

чинники, що впливають на детермінацію злочинності, досліджені засоби запобігання зґвалтуванням. Проведене дослідження дає можливість сформулювати низку наступних висновків і пропозицій.

1. При аналізі кількісних показників зґвалтувань за останні п'ять років було встановлено, що в 2015 році було вчинено 305 зґвалтувань, з них лише 190 статевих посягань було розглянуто судом. Негативним показником є то, що з 305 зґвалтувань 63 випадки вчинялися особами, які вже раніше притягалися до кримінальної відповідальності, тобто це свідчить про низький рівень впливу виправних колоній на виправлення злочинців. Наступний 2016 рік характеризувався в Україні, ще вищим рівнем вчинення зґвалтувань було зареєстровано 349 випадків, з них 239 закінчилися видачею судом обвинувального акту, також з них 85 статевих злочинів було вчинено особами, які вже раніше притягувалися до кримінальної відповідальності, тобто рівень вчинення зґвалтувань такими особами виріс на 41 % в порівнянні з попереднім роком. Вже в 2017 році вбачається зниження статевої злочинності всього було вчинено 259 зґвалтувань, з них 232 випадки закінчилися видачею обвинувального акту, а 69 статевих посягань було вчинено особами, які вже були засуджені. Зниження показників вчинених зґвалтувань вбачається також в 2018 році де за весь період було вчинено 203 зґвалтування, 178 з яких закінчилися видачею вироку, а 75 зґвалтувань з загальної кількості були вчинені особами, які раніше вже перебували в місцях позбавлення волі. Та останнім проаналізованим роком став минулий 2019 рік за його період було вчинено 328 зґвалтувань, з яких 256 закінчилися постановленням судом кримінального вироку, а 80 з них вчинялися особами, що вже перебували в місцях позбавлення волі. Отже, визначили, що у 2016 році найбільше за п'ять років було вчинено зґвалтувань в кількості 349 випадків, а у 2018 році найменше в кількості 203 зґвалтування. Найважливішим є встановлення кількості засуджених за вчинення зґвалтування, у 2016 році було найменше засуджено х за вчинення цього злочину, в свою чергу 2017 рік характеризувався найбільшою кількістю засуджених осіб в силу загальних показників вчинення зґвалтувань за весь рік.

Аналізуючи кількісні показники по Миколаївському регіону за останні п'ять років визначили, наступне: у 2015 році було вчинено 17 зґвалтувань 12 випадків з яких закінчилися видачею обвинувального акту судом. У 2016 році було вчинено 15 зґвалтувань, з них 10 були розглянуті судом та було видано вирок. У 2017 році було вчинено 8 зґвалтувань і по всіх суд видав обвинувальний вирок, цей рік вбачається роком в якому найбільше засуджено осіб за злочин. Наступний 2018 рік характеризується різким збільшенням статевої злочинності по Миколаївській області було вчинено 17 зґвалтувань, з них 15 закінчилися видачею кримінального вироку. Минулий 2019 рік характеризується відносним збільшенням статевої злочинності було вчинено 19 зґвалтувань, з них 14 було розглянуто судом та був виданий обвинувальний вирок.

2. Досліджуючи вікові особливості осіб по Україні визначили, що найчастіше статеві злочини вчиняються особами у віці від 18 до 29 років за п'ять років всього було вчинено 690 зґвалтувань, у віці від 29 до 40 років за той самий період всього було вчинено 356 зґвалтувань, та особами від 54 до 60 років було вчинено 354 зґвалтувань.

3. При кримінологічному дослідженні статевих злочинів було встановлено криміногенний портрет особи гвалтівника. Пріоритетно злочинцями виступають чоловіки в різній віковій категорії, але вчинення зґвалтування жінками не є виключенням, але рівень є набагато нижчим. Важливо звертати увагу на дві складові, які впливають на вчинення зґвалтувань, ними є : психологічна та соціальна. Визначено, що найчастіше зґвалтування вчиняються особами в яких є багато вільного часу, які зловживають алкоголем та наркотичними засобами. Здебільшого зґвалтування вчиняються жителями міста, саме низького рівня освіти, звичайно вчинення зґвалтування особою, що має вищу освіту не є виключенням, але вчинення зґвалтування особою без освіти чи з низьким рівнем освіти є найчастішим.

4. Висвітлили роль потерпілої особи в злочині. При дослідженні питання кримінологічного становлення зґвалтування в практиці кримінальних злочинів

було визначено, що потерпіла особа є елементом перед кримінальної і кримінальної ситуації. Нерідко просліджуються випадки коли ж постраждала особа від зґвалтування виступає співавтором, або взагалі навіть автором ситуації, оскільки особа може вчиняти дії, які провокують “ґвалтівника” на вчинення статевого злочину. Найчастіше жертвами зґвалтування стають у 90% жінки в різній віковій категорії, щодо чоловіків показники прирівнюється до 1%. Визначено, що більша частина потерпілих працювали та навчалися були фізично та психологічно здоровими, але зґвалтування вчинялися і над тими особами, які страждають на певні психічні чи фізичні розлади, такі потерпілі складають 33%.

5. Обумовили основні детермінанти зґвалтувань, якими є :

- 1) положення особи в суспільстві;
- 2) відносини в сім'ї чи в інших соціальних колах;
- 3) неблагоннадійність в сім'ї, постійні конфлікти.
- 4) соціально-демографічні ознаки;
- 5) психологічні захворювання та психічні аномалії;
- 6) зловживання алкоголем чи наркотиками;
- 7) несприйняття в суспільстві, яке супроводжується люттю і агресією з виникненням мети самоствердження;
- 8) нерозуміння нормальних інтимних відносин, схильність до садизму;
- 9) біологічні та фізіологічні особливості;

6. Охарактеризували загальносоціальне запобігання, яке полягає в комплексі результативних культурно-виховних заходів, які спрямовані на подальший розвиток та вдосконалення суспільних відносин відповідно до їх вимог. Загальносоціальне запобігання передбачає удосконалення всіх джерел з якими має певну взаємодію суспільство, таке запобігання передбачає:

- 1) ведення соціальних програм, що вже зарекомендували свій позитивізм впливу на злочинність на міжнародному рівні;
- 2) зміцнення громадського порядку, соціальні адаптації маргінальних груп для недопущення детермінації зґвалтувань;

- 3) вирішення конфліктів в сім'ях;
- 4) розв'язання проблем соціально неблагонадійних прошарків суспільства;
- 5) ввести в дію профілактичні заходи для виховання культурно - моральних якостей;
- 6) співпраця та обмін інформацією правоохоронними органами з метою мінімізації виникнення злочинів такого роду;
- 7) здійснення правового навчання серед соціальних категорій, що перебувають в групі ризику під виглядом потенційної жертви чи особи злочинця.

7. Розкрили зміст спеціально-кримінологічного запобігання, яке являє собою систему заходів, які направлені на боротьбу та протидію статевим злочинам. Спеціально-кримінологічне запобігання здійснюється державними органами, громадськими організаціями, соціальними групами та громадянами. Спеціально-кримінологічне запобігання спрямоване на усунення причин, що передують вчиненню зґвалтувань, ліквідації умов в яких можуть вчинятися статеві злочини, профілактику такої злочинності. Спеціально-кримінологічне запобігання реалізується через попереджувальні заходи та нейтралізуючі заходи. Попереджувальні заходи полягають в вчиненні дій, які будуть протидіяти виникненню статевої злочинності. Нейтралізуючі заходи запобігання спрямовані на повне мінімізування проявів злочинності.

8. Надали характеристику віктимологічного запобігання, яке направлене на протидію різним чинниками, що провокують вчинення зґвалтування зі сторони потерпілої особи. Віктимологічне запобігання зґвалтувань передбачає здійснення загальної віктимологічної профілактики, що спрямована на виявлення віктимних ознак в поведінці та здійсненні її корекції. Другим напрямом віктимологічного запобігання є індивідуальна спрямованість, яка направлена на виявлення потенційних майбутніх жертв чи тих осіб, що постраждали від зґвалтування. Робота полягає в проведенні навчань з захисту та корекції поведінки, яка може бути передумовою для вчинення зґвалтувань. Та останнім напрямом є профілактика з використанням віктимологічної інформації та застосування тактичних можливостей припинення вчинення зґвалтування.

В ході дослідження визначили основні практичні заходи, що будуть зможуть допомогти мінімізувати вчинення статевих злочинів.

Зокрема, такі:

- 1) не проводити час в малолюдних, малознайомих і слабоосвітлених місцях;
- 2) звертати увагу навіть на малоймовірні загрози по відношенню до себе, не заохочувати зайві погляди чи увагу;
- 3) мати при собі засоби самозахисту в разі нападу та вміти ними користуватись;
- 4) не відвідувати квартири чи приміщення незнайомих або малознайомих осіб;
- 5) уникати спілкуватися з особами, що раніше були засуджені за злочини проти статевої свободи чи статевої недоторканості;
- 6) зберігати максимально високий рівень обережності при спілкуванні з незнайомими громадянами, а краще взагалі проігнорувати небажані знайомства;
- 7) не зловживати алкоголем чи наркотичними засобами, що можуть призвести до стану безпорадності, перебуваючи в закладах відпочинку відмовляти в безкоштовному пригощанні алкоголем.

АНОТАЦІЇ

Мельник К. В. Кримінологічна характеристика та запобігання зґвалтуванням. – Робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 081 «Право». – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2020.

Магістерську роботу присвячено кримінологічному дослідженню зґвалтувань. Обумовлено кількісні та якісні показники статевої злочинності. Охарактеризовано портрет особи злочинця та потерпілої особи. Конкретизовано роль потерпілої особи у вчиненні злочину. Визначено чинники, що впливають на детермінацію статевої злочинності. Встановили форми та засоби запобігання зґвалтуванням.

Ключові слова : Зґвалтування, детермінація, кримінологічне запобігання, потерпіла особа, особа злочинця, загальносоціальне запобігання, спеціально-кримінологічне запобігання, віктимологічне запобігання.

ANNOTATION

Melnyk K.V. Criminological characteristics and prevention of rapes. – Thesis for a Master's degree in speciality 081 «Law». – Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2020.

The master's thesis is devoted to criminological investigation of rapes. Quantitative and qualitative indicators of sexual crime are stipulated. The portrait of the person of the perpetrator and the victim is characterized. The role of the victim in the commission of the crime is specified. Factors influencing the determination of sexual crime have been identified. Have established forms and means of preventing rape.

Keywords: Rape, determination, criminological prevention, victim, offender, general social prevention, special criminological prevention, victimological prevention.